

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA DŽERARDA HOGANA [GERARD HOGAN]
SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 12. novembrī¹

Lieta C-535/18

**IL,
JK,
KJ,
LI,
NG,
MH,
OF,
PE,
QD mantinieku apvienība, ko veido RC un SB,
TA,
UZ,
VY,
WX
pret
Land Nordrhein-Westfalen**

(*Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa, Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Vide – Direktīva 2011/92/ES – Ietekmes uz vidi novērtējums – Direktīva 2000/60/EK – Eiropas Savienības darbība ūdens resursu jomā – Pārsūdzības tiesības procesuālo pārkāpumu gadījumā – Valsts tiesiskais regulējums, kas ierobežo pārsūdzības tiesības procesuālo pārkāpumu gadījumā

I. Ievads

1. Kādos apstākļos privātpersona, pamatojoties uz to, ka nav ievērotas Savienības vides tiesību prasības, var apstrīdēt tāda administratīvā akta spēkā esamību, ar kuru ir piešķirta atļauja valsts nozīmes ceļa būvniecības projektam? Tas ir viens no pamatjautājumiem, kas ir izvirzīts šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu. Tas attiecas uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (turpmāk tekstā – “IVN direktīva”)² 6. un 11. panta, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (turpmāk tekstā – “Ūdens pamatdirektīva” vai “ŪPD”)³, 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i)–iii) punkta un b) apakšpunkta i) punkta interpretāciju.

1 Oriģinālvaloda – angļu.

2 OV 2012, L 26, 1. lpp.

3 OV 2000, L 327, 1. lpp.

2. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegts tiesvedībā starp privātpersonām (turpmāk tekstā – “prasītāji”) un *Land Nordrhein-Westfalen* (Vācijas Ziemeļreinas–Vestfālenes federālā zeme, Vācija) saistībā ar Detmoldas Reģionālās pārvaldes, Vācija, lēmumu, ar kuru tika apstiprināts projekts par A 33 automaģistrāles/federālās nozīmes ceļa B 61, *Ummeln* krustojuma būvniecību.

3. Iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi liek atkārtoti Tiesai izvērtēt ne tikai privātpersonu pārsūdzības tiesību vides jautājumos apjomu, bet arī citus jautājumus, kas skar Savienības materiālās tiesības vides jomā, it īpaši ūdens objekta stāvokļa pasliktināšanās jēdziena nozīmi Ūdens pamatdirektīvas izpratnē.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. IVN direktīva

4. IVN direktīvas 6. pantā ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka tām iestādēm, kuras var būt saistītas ar projektu to īpašās atbildības par vidi dēļ, tiek dota iespēja izteikt savu viedokli par attīstītāja sniegto informāciju un par attīstības piekrišanas lūgumu. Šajā nolūkā dalībvalstis nosaka iestādes, ar kurām apsprieties vai nu vispārīgos jautājumos, vai par katru gadījumu atsevišķi. Informāciju, kas iegūta saskaņā ar 5. pantu, nosūta šīm iestādēm. Apspriešanās kārtību sīki izstrādā dalībvalstis.

2. Pēc iespējas agrīnākā stadijā ar vidi saistītā lēmuma pieņemšanas procedūrā, kas minēta 2. panta 2. punktā, un vēlākais, tiklīdz pamatoti iespējams šādu informāciju sniegt, sabiedrībai sniedz informāciju (ar publisku paziņojumu vai citā piemērotā veidā, piemēram, elektroniskajos sabiedrības saziņas līdzekļos, ja tie ir pieejami) šādos jautājumos:

- a) lūgums piešķirt attīstības piekrišanu;
- b) tas, ka uz konkrēto projektu attiecas ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra un, attiecīgā gadījumā, šīs direktīvas 7. pants;
- c) sīkāka informācija par kompetentajām iestādēm, kas atbild par lēmuma pieņemšanu un kurās var saņemt attiecīgu informāciju, un kam var iesniegt atsauksmes vai jautājumus, kā arī atsauksmju vai jautājumu iesniegšanas termiņš;
- d) iespējamo lēmumu būtība vai – ja iespējams tikai viens lēmums – lēmuma projekts;
- e) norāde uz tās informācijas pieejamību, kas savākta, ievērojot 5. pantu;
- f) norāde uz attiecīgās informācijas pieejamības laiku, vietu un veidu;
- g) sīkāka informācija par tiem pasākumiem sabiedrības līdzdalībai, kas veikti saskaņā ar šā panta 5. punktu.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka pieņemamā termiņā attiecīgajai sabiedrības daļai ir pieejama:

- a) visa informācija, kas savākta saskaņā ar 5. pantu;

- b) saskaņā ar valsts tiesību aktiem – būtiskākie ziņojumi un ieteikumi, kurus kompetentā iestāde vai iestādes ir saņēmušas līdz laikam, kad attiecīgo sabiedrības daļu informē saskaņā ar šā panta 2. punktu;
- c) saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/4/EK (2003. gada 28. janvāris) par vides informācijas pieejamību sabiedrībai noteikumiem [un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu (OV 2003, L 41, 26. lpp.)] – šā panta 2. punktā neminēta informācija, kas attiecas uz lēmumu, kuru pieņem saskaņā ar šīs direktīvas 8. pantu, un kas kļūst pieejama tikai pēc attiecīgās sabiedrības daļas informēšanas saskaņā ar šā panta 2. punktu.

4. Attiecīgajai sabiedrības daļai laikus dod reālas iespējas piedalīties vides lēmumu pieņemšanas procedūrā, kas minēta 2. panta 2. punktā, un tālab tai ir tiesības sniegt atsauksmes un paust viedokļus kompetentajai iestādei, kamēr vēl tiek izskatītas visas iespējas un nav pieņemts lēmums attiecībā uz attīstības piekrišanas piešķiršanas lūgumu.

5. Dalībvalstis paredz sīki izstrādātus noteikumus sabiedrības informēšanai (piemēram, izsūtot informāciju pa pastu noteiktā teritorijā vai publicējot to vietējā laikrakstā) un attiecīgās sabiedrības daļas viedokļa apzināšanai (piemēram, aicinot iedzīvotājus izteikties rakstiski vai veicot sabiedrības aptauju).

6. Dažādajos lemšanas posmos jāparedz pieņemami termiņi, ar tiem atvēlot pietiekami daudz laika sabiedrības informēšanai un ļaujot attiecīgajai sabiedrības daļai sagatavoties un efektīvi piedalīties vides lēmumu pieņemšanā saskaņā ar šo pantu.”

5. IVN direktīvas 11. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka saskaņā ar valsts tiesību sistēmu attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem:

- a) kuri ir pietiekami ieinteresēti [kuriem ir pamatota interese]; vai
- b) ja dalībvalsts administratīvi procesuālajās tiesībās tas paredzēts kā priekšnoteikums – kuru tiesības ir aizskartas;

ir iespēja pārskatīšanas kārtībā ierosināt lietu tiesā vai citā neatkarīgā un objektīvā struktūrā, kas izveidota ar tiesību aktiem, lai apstrīdētu tādu lēmumu, darbību vai bezdarbības būtības vai procesuālo likumību, uz kuru attiecas šīs direktīvas noteikumi par sabiedrības līdzdalību.”

2. *Ūdens pamatdirektīva*

6. ŪPD 2. panta 17. un 19. punktā ir definēti jēdzieni “virszemes ūdeņu stāvoklis” un “gruntsūdeņu stāvoklis”. Ūdens pamatdirektīvas izpratnē “virszemes ūdeņu stāvoklis” ir “vispārējs virszemes ūdens objekta stāvokļa formulējums, ko nosaka pēc tā sliktākajiem ekoloģiskās un ķīmiskās kvalitātes rādītājiem”, un “gruntsūdens stāvoklis” ir “gruntsūdens objekta stāvokļa vispārējs formulējums, ko nosaka pēc tā sliktākajiem kvantitatīvajiem rādītājiem un ķīmiskās kvalitātes rādītājiem”.

7. Saskaņā ar ŪPD 2. panta 25. punktu “labi gruntsūdeņu ķīmiskās kvalitātes rādītāji” ir gruntsūdens objekta ķīmiskās kvalitātes rādītāji, kuri atbilst visiem direktīvas V pielikuma 2.3.2. tabulā izklāstītajiem nosacījumiem.

8. ŪPD 4. pantā “Vides aizsardzības mērķi” ir paredzēts:

“1. Ieviešot praksē pasākumu programmas, kas precizētas upju baseinu apsaimniekošanas plānos:

a) attiecībā uz virszemes ūdeņiem

- i) dalībvalstis īsteno vajadzīgos pasākumus, lai novērstu visu virszemes ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos, ievērojot 6. un 7. punktu un neierobežojot 8. punktu;
- ii) dalībvalstis aizsargā, stiprina un atjauno visus virszemes ūdens objektus, ievērojot iii) apakšpunktu attiecībā uz stipri pārveidotiem ūdens objektiem, nolūkā panākt labu virszemes ūdeņu stāvokli vēlākais 15 gadus pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas, saskaņā ar V pielikumā paredzētajiem noteikumiem, ievērojot saskaņā ar 4. punktu noteiktos pagarinājumus un ievērojot 5., 6. un 7. punktu, neierobežojot 8. punktu;
- iii) dalībvalstis aizsargā, stiprina un atjauno visus mākslīgus un stipri pārveidotus ūdens objektus, nolūkā panākt labu ekoloģisko potenciālu un labus virszemes ūdeņu ķīmiskos rādītājus vēlākais 15 gadus pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas, saskaņā ar V pielikumā paredzētajiem noteikumiem, ievērojot saskaņā ar 4. punktu noteiktos pagarinājumus un ievērojot 5., 6. un 7. punktu, neierobežojot 8. punktu;

[..]

b) attiecībā uz gruntsūdeņiem

- i) dalībvalstis īsteno pasākumus, kas vajadzīgi, lai novērstu vai ierobežotu piesārņojošu vielu nonākšanu gruntsūdeņos un novērstu visu gruntsūdeņu objektu stāvokļa pasliktināšanos, ievērojot 6. un 7. punktu, neierobežojot šā panta 8. punktu un ievērojot 11. panta 3. punkta j) apakšpunkta piemērošanu;
- ii) dalībvalstis aizsargā, stiprina un atjauno visas gruntsūdeņu tilpes, nodrošina līdzsvaru starp gruntsūdeņu ieguvi un pievadīšanu, lai panāktu labu gruntsūdeņu stāvokli vēlākais 15 gadus pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas, saskaņā ar V pielikumā paredzētajiem noteikumiem, ievērojot saskaņā ar 4. punktu noteiktos pagarinājumus, ievērojot 5., 6. un 7. punktu, neierobežojot 8. punktu un ievērojot 11. panta 3. punkta j) apakšpunkta piemērošanu;
- iii) dalībvalstis īsteno vajadzīgos pasākumus, lai novērstu jebkādu ievērojamu un stabilu piesārņojošas vielas koncentrācijas pieaugumu, kas radies cilvēku darbības ietekmē, lai pakāpeniski samazinātu gruntsūdeņu piesārņojumu.

[..]”

B. Vācijas tiesību akti

9. *Umwelt-Rechtsbehelfsgesetz* (Likums par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem vides jomā, turpmāk tekstā – “*UmwRG*”), redakcijā, kas publicēta 2017. gada 23. augustā, 4. pantā ir paredzēts:

“(1) Saskaņā ar 1. panta 1. punkta pirmā teikuma 1.–2.b apakšpunktu prasīt atcelt lēmumu par projekta likumību/pienēmamību var tad, ja

1. a) ietekmes uz vidi novērtējums vai

b) katrā atsevišķā gadījumā sākotnējā pārbaude par vajadzību veikt ietekmes uz vidi novērtējumu

atbilstoši Likuma par ietekmes uz vidi novērtējumu (turpmāk tekstā – “*UVPG*”) noteikumiem [..] nav veikta nedz noteiktajā termiņā, nedz arī vēlākā laikposmā;

2. pieprasītā sabiedrības līdzdalība Likuma par ietekmes uz vidi novērtējumu (*UVPG*) 18. panta vai Federālā emisiju ierobežošanas likuma 10. panta nozīmē nav īstenota nedz noteiktajā termiņā, nedz arī vēlākā laikposmā, vai arī
3. ir pieļauts cita veida procesuāls pārkāpums, kas
 - a) nav novērsts/izlabots,
 - b) pēc būtības un smaguma ir pielīdzināms 1. un 2. punktā minētajiem gadījumiem un
 - c) tā rezultātā attiecīgajai sabiedrības daļai ir liegta likumā paredzētā iespēja piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā; šāda līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā ietver piekļuvi dokumentiem, ar kuriem sabiedrībai būtu jāļauj iepazīties apspriešanās laikā.

Katrā atsevišķā gadījumā, kad sākotnējā pārbaude par vajadzību veikt vides novērtējumu ir īstenota, bet tā neatbilst Likuma par ietekmes uz vidi novērtējumu (*UVPG*) 5. panta 3. punkta otrajā teikumā minētajām prasībām, tā ir uzskatāma par sākotnējo pārbaudi, kas nav veikta 1. punkta b) apakšpunktā pirmā teikuma izpratnē.

(1.a) Administratīvā procesa likuma (*VwVfG*) 46. pantu piemēro procesuālajiem pārkāpumiem, uz kuriem nav attiecināms 1. apakšpunkts. Ja tiesa nevar noteikt, vai atbilstoši pirmajam teikumam procesuālajam pārkāpumam ir bijusi ietekme lēmuma par attiecīgo jautājumu pieņemšanā, uzskatāms, ka tā tas ir bijis.

(1.b) Saskaņā ar 1. panta 1. punkta pirmā teikuma 1.–2.b vai 5. apakšpunktu procesuālo noteikumu pārkāpuma gadījumā lēmumu var atcelt tikai gadījumā, ja to nevar novērst/izlabot, izdarot lēmumā grozījumus vai īstenojot papildu procedūru. Minētais neskar šādas tiesību normas:

1. Administratīvā procesa likuma (*VwVfG*) 45. panta 2. punkts un
2. Administratīvā procesa likuma (*VwVfG*) 75. panta 1.a punkts, un citi atbilstoši tiesību akti par projektu saglabāšanu.

Pamatojoties uz attiecīgu lūgumu, tiesa var apturēt lietas izskatīšanu, līdz procesuālie pārkāpumi 1. un 1.a apakšpunkta izpratnē tiek novērsti, ciktāl tas veicina procesuālo koncentrāciju.

(2) [..]

(3) 1.–2. punkta normas piemēro tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, ko izmanto:

1. privātpersonas Administratīvo tiesu reglamenta (*VwGO*) 61. panta 1. punkta izpratnē un apvienības Administratīvo tiesu reglamenta (*VwGO*) 61. panta 2. punkta izpratnē, kā arī
2. apvienības, kas atbilst 3. panta 1. punkta vai 2. panta 2. punkta prasībām.

Pirmās daļas pirmā teikuma 3. punktu piemēro tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, ko lūdz piemērot personas un apvienības saskaņā ar pirmā teikuma 1. punktu, ar nosacījumu, ka lēmumu var lūgt atcelt tikai tad, ja procesuālā pārkāpuma rezultātā attiecīgajam lietas dalībniekam ir liegta iespēja piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā, kā tas paredzēts tiesību aktos.

(4) 1.–2. pantu pēc analogijas piemēro tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, ko saskaņā ar trešās daļas pirmā teikuma 2. punktu apvienības izmanto, apstrīdot lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar 1. panta 1. punkta pirmā teikuma 4. apakšpunktu [..].”

III. Pamatlietas fakti

10. *Bezirksregierung Detmold* (Detmoldas Reģionālā pārvalde) (turpmāk tekstā – “regulatīvā iestāde”) ar 2016. gada 27. septembra lēmumu pēc *Landesbetrieb Straßenbau Nordrhein-Westfalen* (Vācijas Ziemeļreinas–Vestfālenes federālās zemes ceļu būves aģentūra; turpmāk tekstā – “projekta attīstītājs”) pieteikuma apstiprināja projektu par A 33 automaģistrāles/federālās nozīmes ceļa B 61 *Ummeln* krustojuma būvniecību. Attiecīgā apstiprinātā ceļa posma garums ir aptuveni 3,7 km.

11. Ar šo lēmumu projekta attīstītājam tika piešķirta atļauja novadīt lietus ūdeni, kas radīsies uz ceļa seguma, trijos ūdens objektos vai gruntsūdeņos. Tomēr lēmumā ir ietverti vairāki papildnoteikumi, kas paredzēti, lai nodrošinātu ūdens kvalitāti gan attiecībā uz virszemes ūdeņiem, gan gruntsūdeņiem.

12. Projekta dokumenti sabiedrībai bija pieejami laikposmā no 2010. gada 30. augusta līdz 29. septembrim. Dokumenti attiecībā uz satiksmi, sugu aizsardzību un savvaļas dzīvniekiem tika minēti paziņojumā, kas tika darīts zināms pirms sabiedriskās apspriešanās. Tomēr attiecībā uz dokumentiem par aizsardzību pret troksni un plānoto drenāžu nekas netika minēts. Šo dokumentu trūkums ir pamats sabiedrības locekļu celtajiem iebildumiem. Sākotnējā sabiedriskā apspriešanās notika 2013. gada 10. un 11. aprīlī.

13. Ņemot vērā sabiedriskās apspriešanas rezultātus un kompetentās iestādes ūdens resursu jomā izvirzītos iebildumus, projekta attīstītājs nolēma veikt dažādus projekta grozījumus, galvenokārt saistībā ar lietus ūdens drenāžu. Pēc tam tas sagatavoja “titullapu”, kurā tika uzskaitīti uzrādītie dokumenti un attiecīgā gadījumā norādītas visas tajos veiktās izmaiņas. Lai arī tika minēti divi ar satiksmi un troksni saistīti dokumenti, netika iekļauti nekādi tehniskie pētījumi par ūdens drenāžas sistēmu. Papildu iebildumi tika izvirzīti nākamās sabiedriskās apspriešanas laikā, kas notika no 2014. gada 19. maija līdz 18. jūnijam.

14. Tieši šādos apstākļos prasītāji, kuri atsevišķos gadījumos ir pakļauti viņu privātīpašuma atsavināšanas riskam vai kuriem citos gadījumos ir privātai ūdensapgādei ierīkotas akas un kuri bažījās par ūdens piesārņojumu, apstrīdēja projekta apstiprināšanas lēmumu *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa, Vācija).

15. *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa) norāda, ka neesot notikusi dokumentēta ūdens objektu pārbaude, lai nodrošinātu, vai ir ievērotas ūdens aizsardzības prasības. Projekta apstiprināšanas lēmumā kopumā tiek tikai secināts, ka projekta dēļ nav sagaidāma ne dzīvības, ne gruntsūdeņu stāvokļa pasliktināšanās. Tikai tiesvedībā regulatīvā iestāde esot iesniegusi 48 lappušu biezu tehnisko ziņojumu, kurā aprakstīti attiecīgie ūdens objekti un projekta ietekme uz to kvalitāti, formāli to nepievienojot apstrīdētajam lēmumam.

16. Pēc būtības vispirms iesniedzējtiesa uzskata, ka apspriešanās laikā sabiedrība neesot tikusi pietiekami informēta par projekta ietekmi uz vidi. Tomēr tā norāda, ka saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu individuāls prasītājs uz šādu procesuālo pārkāpumu, kura rezultātā varētu tikt atcelts projekta apstiprināšanas lēmums, var atsaukties tikai gadījumā, ja viņam pašam ir tikusi liegta iespēja piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā. Pat ja tās ieskatā šajā gadījumā procesuālais pārkāpums neesot ietekmējis lēmuma iznākumu, tā norāda, ka gadījumā, ja pārsūdzību iesniedz individuāls prasītājs, vienīgais noteicošais faktors esot tas, vai viņam ir bijusi liegta iespēja piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā. Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka valsts tiesiskais regulējums, ar kuru fizisku personu iesniegto pārsūdzību pieņemamības nosacījumi tiek reglamentēti šādi, neesot pretrunā IVN direktīvas mērķim, proti, nodrošināt attiecīgajai sabiedrības daļai plašu pieejamību tiesai.

17. Iesniedzējtiesa arī apšaubā, vai ir iespējams veikt novērtējumu attiecībā uz virszemes ūdeņu objektu stāvokļa pasliktināšanās aizliegumu, to pārbaudot – izmantojot attiecīgo dokumentāciju – tikai pēc tam, kad ir pieņemts projekta apstiprināšanas lēmums.

18. Turklāt iesniedzējtiesa uzskata, ka ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanās aizliegums esot attiecināms ne tikai uz virszemes ūdeņiem, bet arī uz gruntsūdeņiem, līdz ar to pēdējo minēto stāvoklis esot jāpārbauda arī pirms projekta apstiprināšanas. Tomēr tā apšaubā kritērijus, kas jāņem vērā, nosakot, ir vai nav pasliktinājusies gruntsūdens tilpes ķīmiskā kvalitāte, jo šajā ziņā Ūdens pamatdirektīvā tā tiek klasificēta tikai kā laba vai slikta.

19. Visbeidzot, iesniedzējtiesa uzskata, ka ŪPD 4. pantā paredzētais pienākums novērst ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos un prasība tos uzlabot, neraugoties uz šīs tiesību normas saistošo raksturu, nenozīmējot, ka visi projekta skartās sabiedrības daļas locekļi, kuri apgalvo, ka ir pārkāptas viņu tiesības, var apstrīdēt lēmumu, ar kuru šie pienākumi nav izpildīti.

IV. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu un tiesvedība Tiesā

20. Šādos apstākļos *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa) ar 2018. gada 25. aprīļa lēmumu, kas Tiesā saņemts 2018. gada 16. augustā, nolēma apturēt tiesvedību un iesniegt Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai [IVN direktīvas] 11. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to ir saderīga valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru prasītājs, kurš nav atzīta vides aizsardzības apvienība, var prasīt lēmuma atcelšanu procesuāla pārkāpuma dēļ tikai tad, ja procesuālais pārkāpums viņam pašam ir liedzis likumā paredzēto iespēju piedalīties lēmuma pieņemšanas procesā?
- 2) a) Vai [Ūdens pamatdirektīvas] 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i)–iii) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajos ir ietverts ne tikai materiāltiesisks izvērtēšanas kritērijs, bet arī administratīvās apstiprināšanas procedūras prasības?
- 2) b) Ja atbilde uz [šā jautājuma] a) daļu ir apstiprinoša, vai sabiedrības līdzdalībai saskaņā ar IVN direktīvas 6. pantu vienmēr noteikti ir jāattiecas uz dokumentiem par ūdens resursu tiesību aktu ievērošanas pārbaudi iepriekš minētajā izpratnē vai arī ir atļauta atšķirīga pieeja atkarībā no dokumenta sagatavošanas datuma un sarežģītības?
- 3) Vai ŪPD 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktā minētais jēdziens “gruntsūdeņu objekta stāvokļa pasliktināšanās” ir jāinterpretē tādējādi, ka gruntsūdeņu objekta ķīmiskais stāvoklis ir pasliktinājies, tiklīdz projekta dēļ kādam parametram tiek pārsniegts vismaz viens vides kvalitātes standarts, un ka neatkarīgi no tā gadījumā, ja jau ir pārsniegta kādai piesārņojošai vielai piemērojamā robežvērtība, jebkāda tālāka (izmērāma) koncentrācijas paaugstināšanās ir uzskatāma par pasliktināšanos?
- 4) a) Vai ŪPD 4. pants – ņemot vērā tā saistošo spēku (LESD 288. pants) un efektīvas tiesību aizsardzības garantiju (LES 19. pants) – ir jāinterpretē tādējādi, ka visi projekta skartās sabiedrības daļas locekļi, kas apgalvo, ka, apstiprinot projektu, ir pārkāptas viņu tiesības, ir arī tiesīgi celt prasības tiesā par ūdens resursu tiesību aktos paredzētā pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu un uzlabošanas pienākuma neizpildi?
- 4) b) Ja atbilde uz [šā jautājuma] a) daļu ir noliedzīga, vai ŪPD 4. pants – ņemot vērā tā mērķus – ir jāinterpretē tādējādi, ka katrā ziņā tādi prasītāji, kuriem ir privātai ūdensapgādei ierīkotas akas plānota ceļa ģeogrāfiskā tuvumā, ir tiesīgi celt prasības tiesā par ūdens resursu tiesību aktos paredzētā pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu un uzlabošanas pienākuma neizpildi?”

21. Prasītāji, Polijas valdība un Eiropas Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus. Prasītāji un Komisija sniedza arī mutvārdu apsvērumus tiesas sēdē, kas notika 2019. gada 19. septembrī. Tomēr nevaru nenorādīt, ka diemžēl nedz Ziemeļreinas–Vestfālenes federālās zemes, nedz Vācijas Federatīvās Republikas pārstāvji neuzskatīja par vajadzīgu ne iesniegt rakstveida apsvērumus, ne arī piedalīties lietas izskatīšanā tiesas sēdē. Ņemot vērā, ka izskatāmā lieta attiecas uz diezgan sarežģītu Vācijas administratīvo un vides tiesību normu interpretāciju, iespējams, būtu bijis labāk, ja Tiesai būtu bijusi iespēja saņemt apsvērumus no divām struktūrām, kas attiecīgi ir atbildīgas par konkrētā tiesiskā regulējuma piemērošanu un izstrādi.

V. Analīze

A. Par pirmo jautājumu

22. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai IVN direktīvas 11. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to ir saderīga valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru prasītājs, kurš nav atzīta vides aizsardzības apvienība, var prasīt lēmuma atcelšanu procesuālo pārkāpuma dēļ tikai tad, ja procesuālais pārkāpums viņam pašam ir liedzis likumā paredzēto iespēju piedalīties lēmuma pieņemšanas procesā.

1. Par IVN direktīvas 11. panta 1. punkta vēsturisko kontekstu un tā interpretāciju

23. IVN direktīvas 11. panta 1. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis nodrošina, ka attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem, kuriem vai nu ir pamatota interese uzsākt attiecīgu procedūru, vai arī kuru tiesības ir aizskartas, ir iespēja pārskatīšanas kārtībā ierosināt lietu tiesā vai citā neatkarīgā un objektīvā struktūrā, kas izveidota ar tiesību aktiem, lai apstrīdētu tādu lēmumu, darbību vai bezdarbības būtības vai procesuālo likumību, uz kuru attiecas šīs direktīvas noteikumi par sabiedrības līdzdalību.

24. Minētā tiesību norma atbilst Padomes Direktīvas 85/337/EEK (1985. gada 27. jūnijs) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu⁴ 10.a pantam, kas savukārt lielā mērā atbilst Orhūsā 1998. gada 25. jūnijā parakstītās un ar Padomes Lēmumu 2005/370/EK (2005. gada 17. februāris) Eiropas Kopienas vārdā apstiprinātās Konvencijas par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem⁵ (turpmāk tekstā – “Orhūsas konvencija”) 9. panta 2. punktam. Ir acīmredzams, ka Direktīvā 85/337 10.a pants kopā ar citām normām tika iekļauts ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/35/EK (2003. gada 26. maijs), ar ko paredz sabiedrības līdzdalību dažu ar vidi saistītu plānu un programmu izstrādē un ar ko attiecībā uz sabiedrības līdzdalību un iespēju griezties tiesās groza Padomes Direktīvas 85/337 un 96/61/EK⁶, lai Savienības tiesību aktus saskaņotu ar Orhūsas konvencijas prasībām⁷. Nav strīda arī par to, ka minētā konvencija ir Savienības tiesību sistēmas neatņemama sastāvdaļa⁸.

25. Šajā kontekstā Tiesa jau ir noteikusi, ka, no vienas puses, lēmumu, darbību vai bezdarbības likumības pārbaude, kas izriet no IVN direktīvas tiesību normām, ir pārbaude, ar kuru Eiropas Savienības likumdevējs atbilstoši Orhūsas konvencijas mērķiem ir vēlējies piesaistīt attiecīgās sabiedrības locekļus, kuriem ir pamatota interese uzsākt procedūru vai atsaukties uz tiesību aizskārumu, lai sniegtu ieguldījumu vides kvalitātes saglabāšanā, aizsardzībā un uzlabošanā un cilvēka

4 OV 1985, L 175, 40. lpp.

5 OV 2005, L 124, 1. lpp.

6 OV 2003, L 156, 17. lpp.

7 Šajā nozīmē skat. Direktīvas 2003/35 5. apsvērumu un spriedumu, 2013. gada 11. aprīlis, *Edwards un Pallikaropoulos* (C-260/11, EU:C:2013:221, 26. punkts).

8 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 8. novembris, *Lesoochranárske zoskupenie VLK* (C-243/15, EU:C:2016:838, 45. punkts).

veselības aizsardzībā⁹, un, no otras puses, ja dalībvalsts ievieš procesuālo tiesību normas, kas ir piemērojamas prasībām, kuras ir paredzētas Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktā, ir uzskatāms, ka šī dalībvalsts ievieš pienākumu, kas izriet no minētā panta. No tā līdz ar to izriet, ka šī dalībvalsts savukārt ievieš Savienības tiesības Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 51. panta 1. punkta izpratnē, un tādējādi Harta ir piemērojama¹⁰.

26. Šādos apstākļos ir acīmredzams, ka atbilstoši šīs Tiesas nospriestajam “minētajā tiesību normā [proti, Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktā], skatot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt Savienības tiesībās, tostarp vides tiesību normās, paredzēto tiesību efektīvu aizsardzību tiesā”¹¹.

27. Tāpēc, lai gan dalībvalstīm ir ievērojama rīcības brīvība noteikt gan to, kas ir “pietiekama ieinteresētība [pamatota interese]”, gan arī, kā ir jāsaprot jēdziens “tiesību aizskārums”, IVN direktīvas 11. panta normas par attiecīgās sabiedrības daļas locekļu, uz kuriem attiecas šīs direktīvas piemērošanas jomā ietilpstošie lēmumi, darbība vai bezdarbība, tiesībām uzsākt attiecīgu procedūru par tiesību akta atcelšanu nevar tikt interpretētas šauri¹² vai veidā, kas noliedz iebildumu iesniedzēja tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību būtību.

28. IVN direktīvas 11. panta 3. punkta un Orhūsas konvencijas 9. panta 2. punkta otrās daļas formulējums arī apstiprina, ka minēto dalībvalstu rīcības brīvību ierobežo pienākums ievērot mērķi attiecīgajai sabiedrības daļai nodrošināt plašu pieejamību tiesai¹³.

2. Par IVN direktīvas 11. panta piemērojamību izskatāmajā lietā

29. Izskatāmajā lietā valsts tiesiskajā regulējumā lēmuma atcelšana ir iespējama vienīgi gadījumā, ja attiecīgais procesuālais pārkāpums liedz attiecīgajai personai faktisku iespēju piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā, kā tas ir paredzēts tiesību aktos. Līdz ar to rodas jautājums, vai pats minētais nosacījums atbilst IVN direktīvas 11. panta prasībām.

30. Šajā ziņā jānorāda, ka, prasot, lai dalībvalstis raudzītos, ka konkrētās sabiedrības daļas locekļiem ir iespēja celt prasību, lai no materiālo vai procesuālo tiesību viedokļa apstrīdētu lēmumu, darbību vai bezdarbības likumību, kas izriet no IVN direktīvas tiesību normām, Savienības likumdevējs nav vēlējis ierobežot pamatus, uz kuriem šādas tiesvedības varētu tikt balstītas¹⁴. Tāpat kā “tā nodoms nav bijis saistīt iespēju izvirzīt procesuālo noteikumu pārkāpumu ar nosacījumu, ka [šis pārkāpums] ir ietekmējis galīgā apstrīdētā lēmuma saturu”¹⁵, līdzīgs secinājums izriet no IVN direktīvas 11. panta formulējuma un mērķa, – kas paredz plašas iespējas vērsties tiesā vides aizsardzības jomā, – ka Savienības likumdevējs nav vēlējis ierobežot indivīda tiesības apstrīdēt lēmumus vides jomā, attiecinot tās tikai uz gadījumiem, kad procesuāla pārkāpuma dēļ prasītājam tiek liegtas tiesības piedalīties visā tiesību aktos paredzētajā lēmumu pieņemšanas procesā.

9 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 7. novembris, *Gemeinde Altrip* u.c. (C-72/12, EU:C:2013:712, 28. punkts).

10 Šajā nozīmē skat. attiecībā uz Padomes Direktīvu 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV 1992, L 206, 7. lpp.; “Dzīvotņu direktīva”) spriedumu, 2011. gada 8. marts, *Lesoohranárske zoskupenie* (C-240/09, EU:C:2011:125, 52. punkts), un attiecībā uz Ūdens pamatdirektīvu spriedumu, 2017. gada 20. decembris, *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation* (C-664/15, EU:C:2017:987, 44. punkts).

11 Spriedums, 2017. gada 20. decembris, *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation* (C-664/15, EU:C:2017:987, 45. punkts).

12 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. aprīlis, *Gruber* (C-570/13, EU:C:2015:231, 38. un 40. punkts).

13 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. aprīlis, *Gruber* (C-570/13, EU:C:2015:231, 39. punkts).

14 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 12. maijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen* (C-115/09, EU:C:2011:289, 37. punkts); 2013. gada 7. novembris, *Gemeinde Altrip* u.c. (C-72/12, EU:C:2013:712, 36. un 47. punkts), un 2015. gada 15. oktobris, Komisija/Vācija (C-137/14, EU:C:2015:683, 47., 58. un 77. punkts).

15 Spriedums, 2013. gada 7. novembris, *Gemeinde Altrip* u.c. (C-72/12, EU:C:2013:712, 47. punkts).

31. Gluži pretēji, kā Tiesa jau ir nospriedusi spriedumā lietā *Gemeinde Altrip* u.c., “tā kā šīs direktīvas mērķis ir tostarp paredzēt procesuālas garantijas, kas ļauj it īpaši labāk informēt un iesaistīt sabiedrību tādu valsts un privāto projektu ietekmes uz vidi novērtējuma kontekstā, kuri var būtiski ietekmēt šo vidi, procesuālo noteikumu šajā jomā ievērošanas pārbaude ir īpaši nozīmīga. Atbilstoši mērķim konkrētās sabiedrības daļai sniegt plašu iespēju vērties tiesā, šai sabiedrības daļai savas prasības, ar kuru tiek apstrīdēta minētajā direktīvā norādīto lēmumu likumība, pamatojumam tādā ir principā jāspēj izvirzīt ikvienu procesuālo noteikumu pārkāpumu”¹⁶.

32. Tas it īpaši attiecas tieši uz ietekmes uz vidi novērtējumiem, jo šis būtiskais vides aizsardzības aspekts varētu tikt apdraudēts, ja šāda veida attīstības projekti tiktu apstiprināti, neveicot attiecīgajiem juridiskajiem standartiem atbilstošu [ietekmes uz vidi] novērtējumu. Tādēļ no tā izriet, ka personai, kuru skar lēmums piešķirt atļauju īstenot attīstības projektu, ir jābūt tiesībām sūdzēties par jebkuru atbilstošu procesuālo pārkāpumu saistībā ar šo administratīvo lēmumu, izņemot gadījumus, kad kompetentās iestādes pierāda, ka apstrīdētais lēmums bez šī procesuālā pārkāpuma nebūtu bijis citāds¹⁷.

33. Protams, ir taisnība, ka IVN direktīvas 11. panta 3. punktā, ievērojot Orhūsas konvencijas 9. panta 2. punkta noteikumus, ir stingri nošķirta situācija privātpersonu gadījumā, no vienas puses, un vides aizsardzības organizāciju gadījumā, no otras puses. Tādējādi šajā ziņā valsts likumdevēji principā var paredzēt, ka vienīgās tiesības, uz kuru pārkāpumu var pamatoties privātpersona, kas vēlas iebilst pret tādu attīstības projektu kā automaģistrāles krustojuma būvniecība šajā lietā, ir būtiskas personas tiesības. Taču šāds valsts tiesību aktos paredzēts ierobežojums nevar tikt attiecināts uz pārsūdzību, ko iesniedz vides aizsardzības organizācijas¹⁸.

34. Citiem vārdiem sakot, lai arī Orhūsas konvencijā un līdz ar to arī IVN direktīvā zināmā mērā ir paredzēts *actio popularis* veids vides jomā attiecībā uz vides aizsardzības organizācijām, tomēr šajos tiesību aktos tas acīmredzami nav paredzēts attiecībā uz prasībām, ko ceļ privātpersonas. Tomēr jāatgādina, ka Orhūsas konvencijas 9. panta 2. punkts ir jālasa kopsakarā ar Hartas 47. pantu tādējādi, lai dalībvalstis ievērotu pienākumu nodrošināt efektīvu Savienības tiesībās, tostarp vides tiesību normās, paredzēto tiesību aizsardzību¹⁹. No tā savukārt izriet, ka IVN direktīvas 11. panta normas par sabiedrības locekļu, uz kuriem attiecas šīs direktīvas piemērošanas jomā ietilpstošie lēmumi, darbības vai bezdarbība, tiesībām celt prasību nevar tikt interpretētas šauri²⁰.

35. Tādēļ šajā kontekstā ir jāatzīst, ka IVN direktīvā paredzētās procesuālās garantijas, it īpaši tās, kas noteiktas tās 6. pantā, ir jāuzskata par būtiskām personas tiesībām. Šādos apstākļos valsts tiesību normā personām, lai tās varētu iesniegt pieteikumu par tāda lēmuma, darbības vai bezdarbības atcelšanu, kas ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā, pamatoti varētu tikt paredzēta prasība pierādīt, ka tām ir liegta vismaz viena no šīm procesuālajām garantijām, piemēram, piekļuve attiecīgajiem dokumentiem. Varētu uzskatīt, ka šāda prasība kalpo svarīgām interesēm, kas ir saistītas ar efektīvu un sakārtotu tiesvedību, it īpaši, lai nodrošinātu, ka tiesību akta atcelšanas prasības ceļ privātpersonas, kuras apgalvotais pārkāpums ir skāris vai noteiktā veidā varētu skart.

36. Ja attiecīgajam valsts regulējumam ir vienīgi šāda iedarbība, ar to būtu ievērotas IVN direktīvas 11. panta 1. punkta b) apakšpunkta normas, vienlaikus saglabājot tās mērķi nodrošināt plašas iespējas vērsties tiesā. Tomēr, ja attiecīgā valsts tiesību akta mērķis ir paredzēt, ka personas tiesības lūgt tāda lēmuma, darbības vai bezdarbības atcelšanu, kas ietilpst direktīvas piemērošanas jomā, ir atkarīgas no

16 Spriedums, 2013. gada 7. novembris (C-72/12, EU:C:2013:712, 48. punkts). Mans izcēlums.

17 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 7. novembris, *Gemeinde Altrip* u.c. (C-72/12, EU:C:2013:712, 49.–53. un 57. punkts).

18 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 12. maijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen* (C-115/09, EU:C:2011:289, 45. punkts), un 2015. gada 15. oktobris, Komisija/Vācija (C-137/14, EU:C:2015:683, 33. un 91. punkts).

19 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 20. decembris, *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation* (C-664/15, EU:C:2017:987, 45. punkts).

20 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. aprīlis, *Gruber* (C-570/13, EU:C:2015:231, 38. un 40. punkts).

nosacījuma, ka ir tikušas liegtas tiesības piedalīties *visā* lēmumu pieņemšanas procesā – tādēļ, ka VIN direktīvā paredzētās procesuālās garantijas nebūtu uzskatāmas par būtiskām personas tiesībām, – rastos pavisam cita situācija. Manuprāt, šāda situācija būtu uzskatāma par IVN direktīvas 11. panta 1. punkta b) apakšpunkta pārkāpumu, jo šādu iebildumu izvirzītājiem būtībā tiktu liegts īstenot viņu tiesības vērsties tiesā saistībā ar vides jautājumiem.

37. Minētais secinājums atbilst Hartas 47. panta un 52. panta 1. punkta prasībām²¹. Kā nupat norādīju attiecībā uz IVN direktīvu, vispārēja prasība par to, lai privātpersonu būtu skāris procesuālais pārkāpums, par kuru tā sūdzas, noteikti ir saistīta ar vispārējām tiesvedības interesēm un nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs šī mērķa sasniegšanai. Līdz ar to šāda prasība nevar tikt uzskatīta par nesaderīgu ar Hartas 47. panta prasībām. Tomēr, ja valsts tiesību akta iedarbības rezultātā tiesības celt iebildumus ir *tikai* tajos gadījumos, kad privātpersona var pierādīt, ka tai ir tikušas liegtas tiesības piedalīties visā procesā, šāda prasība būtu pārmērīga un nesamērīga. Turklāt varētu piebilst, ka šāda situācija būtu pretrunā mērķim nodrošināt jēgpilnu vides aizsardzību, kā tas ir paredzēts Orhūsas konvencijā un IVN direktīvā. No tā izriet, ka ar jebkuru šādu ierobežojumu, kas izriet no manis nupat aprakstītā valsts tiesiskā regulējuma, netiktu ievērotas tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību būtība, kā tas ir atzīts Hartas 47. pantā.

3. Secinājumi par pirmo jautājumu

38. Līdz ar to, ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uzskatu, ka IVN direktīvas 11. panta 1. punkta b) apakšpunktam nav pretrunā valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru prasītājs, kurš nav atzīta vides aizsardzības apvienība, tāda lēmuma, darbības vai bezdarbības, kas ietilpst direktīvas piemērošanas jomā, atcelšanu procesuāla pārkāpuma dēļ var prasīt tikai tad, ja viņš pierāda, ka viņam pašam ir liegta vismaz viena no šajā direktīvā, it īpaši tās 6. pantā, paredzētajām garantijām. Tomēr ar IVN direktīvas 11. panta 1. punkta b) apakšpunktu netiek pieļauta tāda valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru direktīvā paredzētās procesuālās garantijas netiek uzskatītas par būtiskām personas tiesībām, un tādēļ personas tiesības lūgt atcelt lēmumu, darbību vai bezdarbību, kas ietilpst direktīvas piemērošanas jomā, ir atkarīgas no nosacījuma, ka tai ir bijušas liegtas tiesības piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā.

B. Par otro jautājumu

39. Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Ūdens pamatdirektīvas 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i)–iii) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajos nav ietverts tikai materiāltiesisks izvērtēšanas kritērijs, bet arī administratīvās apstiprināšanas procedūras prasības tādējādi, ka ar to veikt un pārbaudīt novērtējumu saistībā ar virszemes ūdeņu objektu pasliktināšanās aizliegumu, izmantojot attiecīgos dokumentus, tiek pieļauts tikai pēc tam, kad ir pieņemts lēmums apstiprināt projektu.

40. Turklāt, ja atbilde uz iepriekšējo jautājumu būtu apstiprinoša, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai sabiedrības līdzdalībai saskaņā ar IVN direktīvas 6. pantu vienmēr noteikti ir jāattiecas uz dokumentiem par Ūdens pamatdirektīvas ievērošanas pārbaudi vai arī ir atļauta atšķirīga pieeja atkarībā no dokumenta sagatavošanas datuma un sarežģītības.

²¹ Jāatgādina, ka Hartas 52. panta 1. punktā ir paredzēts, ka “visiem [šajā] Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot proporcionalitātes principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības”.

41. Kā iesniedzējtiesa ir norādījusi savā spriedumā, atbilde uz to pašu jautājumu Dzīvotņu direktīvas piemērošanas kontekstā ir skaidra: saskaņā ar šīs direktīvas 6. panta 3. punkta formulējumu plānu vai projektu ietekmes uz attiecīgo teritoriju novērtējums ir veicams *pirms* apstiprinājuma saņemšanas²². Tādēļ kompetentajām valsts iestādēm ir pienākums, ņemot vērā plāna vai projekta ietekmes uz minēto teritoriju izvērtējumu, atļaut projekta īstenošanu *vienīgi* pēc tam, kad tās *vispirms* ir pārliecinājušās, ka netiks izjaukta attiecīgās teritorijas viengabalainība²³.

42. Lai gan Ūdens pamatdirektīvā nav precīzi iekļauta tāda pati norma, ir jānorāda, ka, pirmkārt, ŪPD 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i)–iii) punktā vai Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktā paredzēto prasību neievērošanai ir vienādas sekas, otrkārt, pirmajām tiesību normām ir tādi paši mērķi kā tie, ko Tiesa ir apstiprinājusi savas interpretācijas par otro tiesību normu pamatojumam, un, treškārt, abām ir viens un tas pats vispārīgais tiesiskais un vides konteksts.

43. Pirmkārt, kā jau iepriekš atgādināju, saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu, ja saistībā ar plānu vai projektu pastāv šaubas par iespējamu kaitīgu ietekmi uz attiecīgās teritorijas viengabalainību, kompetentā valsts iestāde nevar atļaut to īstenot²⁴. Ir arī skaidrs, ka saskaņā ar ŪPD 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i)–iii) punktu dalībvalstīm – atskaitot izņēmumu gadījumus – ir pienākums atteikties atļaut konkrētam projektam, ja tas var izraisīt virszemes ūdens objekta stāvokļa pasliktināšanos vai ja tas apdraud virszemes ūdeņu laba stāvokļa vai šādu ūdeņu laba ekoloģiskā potenciāla un laba ķīmiskā stāvokļa sasniegšanu šajā direktīvā paredzētajā termiņā²⁵.

44. Otrkārt, Tiesa ir atzinusi, ka Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkts “ir saistīts ar tāda mērķa īstenošanu, uz kuru ir vērsti saskaņā ar šo direktīvu veiktie pasākumi, kuri atbilstoši tās 2. panta 2. punktam nozīmē nodrošināt, ka tiek saglabāts vai atjaunots labvēlīgs Savienībā nozīmīgo dabisko dzīvotņu un savvaļas faunas un floras sugu aizsardzības statuss, un ar vispārīgāka tāda šīs pašas direktīvas mērķa īstenošanu, kas ir vērsts uz to, lai tiktu nodrošināts augsts vides aizsardzības līmenis attiecībā uz atbilstoši šai direktīvai aizsargātajām teritorijām”²⁶. Šie divi mērķi, īpašais un vispārīgais, ir arī paredzēti ŪPD 4. pantā ūdens resursu aizsardzības jomā. Proti, Tiesas ieskatā ar minēto tiesību normu tiek veicināta, no vienas puses, tāda galvenā mērķa īstenošana, uz kuru ir vērsti saskaņā ar ŪPD veiktie pasākumi, kuri, kā tas izriet no šīs direktīvas 1. panta, skatot to kopsakarā ar tās 11., 19., 27. un 34. apsvērumu, nozīmē nodrošināt vides aizsardzību un, no otras puses, tieši Savienības ūdens vides kvalitātes saglabāšana un vispārīga uzlabošana²⁷.

45. Treškārt, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta otrajā teikumā paredzētie kritēriji, kas ļauj dot piekrišanu, ietver piesardzības principu un tādējādi efektīvi novērš minēto plānu vai projektu kaitīgo ietekmi uz aizsargājamo teritoriju viengabalainību²⁸. Šī iemesla dēļ kompetentās valsts iestādes var dot piekrišanu attiecīgajai darbībai tikai ar nosacījumu, ka tā nekaitēs attiecīgās teritorijas viengabalainībai²⁹. Tam būtu jāattiecas arī uz Ūdens pamatdirektīvas 4. panta

22 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2004. gada 7. septembris, *Waddenvereniging un Vogelbeschermingsvereniging* (C-127/02, EU:C:2004:482, 53. punkts), un 2016. gada 8. novembris, *Lesoochranárske zoskupenie VLK* (C-243/15, EU:C:2016:838, 42. punkts).

23 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2004. gada 7. septembris, *Waddenvereniging un Vogelbeschermingsvereniging* (C-127/02, EU:C:2004:482, 55. punkts).

24 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2004. gada 7. septembris, *Waddenvereniging un Vogelbeschermingsvereniging* (C-127/02, EU:C:2004:482, 55. un 57. punkts).

25 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433, 51. punkts), un 2017. gada 20. decembris, *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation* (C-664/15, EU:C:2017:987, 31. punkts).

26 Spriedums, 2016. gada 8. novembris, *Lesoochranárske zoskupenie VLK* (C-243/15, EU:C:2016:838, 43. punkts).

27 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 20. decembris, *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation* (C-664/15, EU:C:2017:987, 33. punkts).

28 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2004. gada 7. septembris, *Waddenvereniging un Vogelbeschermingsvereniging* (C-127/02, EU:C:2004:482, 58. punkts); 2013. gada 11. aprīlis, *Sweetman* u.c. (C-258/11, EU:C:2013:220, 41. punkts), un 2018. gada 17. aprīlis, Komisija/Polija (Belovežas gārša) (C-441/17, EU:C:2018:255, 118. punkts).

29 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2004. gada 7. septembris, *Waddenvereniging un Vogelbeschermingsvereniging* (C-127/02, EU:C:2004:482, 59. punkts).

1. punktu, jo šīs direktīvas pamatā ir EKL 175. pants (tagad LESD 192. pants). Tādējādi tas palīdz sasniegt Savienības vides politikas mērķus, kas ir balstīti uz piesardzības principu, kā tas ir skaidri noteikts LESD 191. panta 2. punktā (bijušais EKL 174. panta 2. punkts) un norādīts ŪPD 11. apsvērumā.

46. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, man šķiet, ka Ūdens pamatdirektīvas 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i)–iii) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie ietver ne tikai materiāltiesiskus izvērtēšanas kritērijus, bet arī obligāti nozīmē, ka šo kritēriju izvērtēšana vai pārbaude attiecībā uz virszemes ūdeņu objektu stāvokļa pasliktināšanās aizliegumu ir jāveic, pirms tiek pieņemts lēmums apstiprināt projektu.

47. Turklāt var konstatēt, ka šī interpretācija jau ir atspoguļota Tiesas 2017. gada 1. jūnija spriedumā *Folk* (C-529/15, EU:C:2017:419). Proti, Tiesa nosprieda, ka valsts tiesai pašai nav jāpārbauda ŪPD 4. panta 7. punktā paredzēto nosacījumu ievērošana, kas ļauj izsniegt atļauju, neraugoties uz to, ka projektam varētu būt kaitīga ietekme uz ūdeņiem, un tā var konstatēt vienīgi apstrīdētā akta nelikumību, ja kompetentā valsts iestāde ir izsniegusi atļauju, nepārbaudot, vai šie kritēriji ir ievēroti³⁰. Bet it īpaši Tiesa ir norādījusi, ka “valsts iestādēm, kam ir kompetence atļaut projektu, ir pienākums kontrolēt, lai tiktu izpildīti Direktīvas 2000/60 4. panta 7. punkta a)–d) apakšpunktā uzskaitītie nosacījumi pirms minētās atļaujas izsniegšanas, neskarot iespējamo pārbaudi tiesā”³¹. Tādējādi ŪPD pamatā esošais piesardzības princips obligāti nozīmē, ka pienākums vispirms veikt pārbaudi, kas izriet no direktīvas 4. panta 7. punkta, lai varētu izmantot atkāpi, ir attiecināms arī uz galveno pienākumu, kas ir noteikts šī panta 1. punktā.

48. Attiecībā uz otrā jautājuma otro daļu saistībā ar IVN direktīvas 6. pantā paredzēto sabiedrības līdzdalību es nedomāju, ka būtu pieļaujama atšķirīga pieeja atkarībā no dokumenta sagatavošanas datuma vai sarežģītības saistībā ar Ūdens pamatdirektīvā paredzēto pārbaudi.

49. Pirmkārt, ir jāņem vērā arī, ka ikviena lēmumu, darbību vai bezdarbības likumības pārbaude, kas izriet no IVN direktīvas tiesību normām, atbilstoši Orhūsas konvencijai ir vērsta uz to, lai piesaistītu attiecīgos sabiedrības locekļus, lai sniegtu ieguldījumu vides kvalitātes saglabāšanā, aizsardzībā un uzlabošanā un cilvēka veselības aizsardzībā³².

50. Otrkārt, IVN direktīvas 6. pants ir jāinterpretē, ievērojot prasības, kas ir paredzētas Orhūsas konvencijas 6. pantā, kurš ar [minēto direktīvas normu] tiek īstenots. Kā ģenerālvokāte J. Kokote [J. Kokott] ir paskaidrojusi secinājumos apvienotajās lietās *Comune di Corridonia* u.c. (C-196/16 un C-197/16, EU:C:2017:249), šajā normā paredzētajai sabiedrības dalībai tādu lēmumu pieņemšanā, kuri var būtiski ietekmēt vidi, ir jānotiek procesa sākumā, *kad vēl ir iespējami jebkādi risinājumi* un kad var tikt īstenota faktiskā sabiedrības dalība procesā. Tas savukārt uzsver dalības procesa sākumā mērķi, proti, “[dalība] ir efektīvāka, ja tā, īstenojot projektu, var tikt ņemta vērā visaptveroši”³³. Vēl var konstatēt, ka šī vēlme nodrošināt sabiedrības līdzdalību pirms galīgo lēmumu ūdens resursu aizsardzības jomā pieņemšanas ir acīmredzami norādīta Ūdens pamatdirektīvas 46. apsvērumā.

51. Šajā kontekstā šķiet skaidrs, ka iesniedzējtiesas ierosinātā atšķirīgā pieeja būtu pretrunā šiem mērķiem. No vienas puses, atšķirīga pieeja atkarībā no dokumenta sagatavošanas datuma iespējami nozīmētu, ka atsevišķi projekti tiktu apstiprināti, attiecīgo sabiedrības daļu iepriekš neinformējot par to iespējamo ietekmi uz vidi. No otras puses, atšķirīga pieeja atkarībā no dokumenta sarežģītības valstu iestādēm varētu likt īstenot selektīvu un, iespējams, subjektīvu pieeju, kaitējot attiecīgajai sabiedrības daļai un, attiecīgā gadījumā, arī vides aizsardzībai.

30 Spriedums, 2017. gada 1. jūnijs, *Folk* (C-529/15, EU:C:2017:419, 38. punkts).

31 Spriedums, 2017. gada 1. jūnijs, *Folk* (C-529/15, EU:C:2017:419, 39. punkts). Mans izcēlums.

32 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 7. novembris, *Gemeinde Altrip* u.c. (C-72/12, EU:C:2013:712, 28. punkts).

33 Ģenerālvokātes J. Kokotes secinājumi apvienotajās lietās *Comune di Corridonia* u.c. (C-196/16 un C-197/16, EU:C:2017:249, 26. punkts).

52. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es secinu, ka Ūdens pamatdirektīvas 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i)–iii) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajos ir ietverts ne tikai materiāltiesisks izvērtēšanas kritērijs, bet arī ir paredzēts, ka novērtējums saistībā ar virszemes ūdeņu objektu pasliktināšanās aizliegumu ir veicams, pirms tiek pieņemts projekta apstiprināšanas lēmums, neatkarīgi no tāda dokumenta sagatavošanas datuma vai sarežģītības, kas ir nozīmīgs šādai pārbaudei.

C. Par trešo jautājumu

53. Ar savu trešo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai ŪPD 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktā minētais jēdziens “gruntsūdeņu objekta stāvokļa pasliktināšanās” ir jāinterpretē tādējādi, ka gruntsūdeņu objekta ķīmiskais stāvoklis ir pasliktinājies, tiklīdz projekta dēļ kādam parametram tiek pārsniegts vismaz viens vides kvalitātes standarts, un ka neatkarīgi no tā gadījumā, ja jau ir pārsniegta kādai piesārņojošai vielai piemērojamā robežvērtība, jebkāda tālāka (izmērāma) koncentrācijas paaugstināšanās ir uzskatāma par pasliktināšanos.

54. Spriedumā *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433) Tiesa, pamatojoties uz ŪPD 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkta gramatisko un sistēmisko interpretāciju, kā arī ievērojot minētās direktīvas mērķus, nosprieda, ka šajā normā minētais virszemes ūdens objekta “stāvokļa pasliktināšanās” jēdziens ir jāinterpretē tādējādi, ka “pasliktināšanās ir tad, ja vismaz viens no kvalitātes elementiem šīs direktīvas V pielikuma izpratnē ir pasliktinājies par vienu klasi, pat ja šī pasliktināšanās neizpaužas kā pazemināšana klasifikācijā attiecībā uz virszemes ūdens objektu, to ņemot kopumā”³⁴. Turklāt Tiesa norādīja, ka, “ja attiecīgais kvalitātes elements šī pielikuma izpratnē jau atrodas viszemākajā klasē, tad jebkura minētā elementa pasliktināšanās ir kvalificējama kā virszemes ūdens objekta “stāvokļa pasliktināšanās” šī 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkta izpratnē”³⁵.

55. Atšķirībā no virszemes ūdens objektiem, attiecībā uz kuriem ŪPD ir paredzēta piecu ekoloģiskā stāvokļa klašu skala, attiecībā uz gruntsūdeņu kvantitatīvo un ķīmisko stāvokli direktīvā, protams, tiek izšķirti tikai rādītāji “labi” un “slikti”. Tomēr uzskatu, ka jēdziens ūdens objektu “stāvokļa pasliktināšanās” Ūdens pamatdirektīvas izpratnē ir jāinterpretē diezgan līdzīgi, neatkarīgi no tā, vai runa ir par virszemes ūdeņiem vai gruntsūdeņiem.

56. Papildus ŪPD mērķiem vides jomā, kas saskaņā ar 4. panta 1. punktu ir acīmredzami līdzīgi attiecībā uz virszemes ūdeņiem un gruntsūdeņiem, gramatiskās interpretācijas un sistēmiskās argumentācijas pamats, ko Tiesa izmantoja, lai pamatotu savu interpretāciju par ŪPD 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktu, pēc analogijas tiešām var tikt attiecināts arī uz 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktu³⁶.

57. Pirmkārt, tāpat kā 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkta, arī ŪPD 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punkta formulējums apstiprina interpretāciju, kas nav saistīta ar V pielikumā minētajām specifikācijām, jo abās tiesību normās ir skaidri norādīts, ka būtu jānovērš *visu* ūdens objektu – gan virszemes ūdeņu, gan gruntsūdeņu – stāvokļa pasliktināšanās. Šajā gadījumā tikai 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) un iii) punktā un b) apakšpunkta ii) punktā ir atsauce uz V pielikumu, bet šīs tiesību normas attiecas uz pienākumu *uzlabot* ūdens objektu stāvokli. Tomēr pienākums novērst stāvokļa pasliktināšanos un pienākums to uzlabot ir divi atšķirīgi mērķi³⁷. Turklāt

34 Spriedums, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433, 70. punkts).

35 Spriedums, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433, 70. punkts).

36 Šajā ziņā skat. Waller, H., “Case C-461/13, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland e.V.: Could This Case Change the Current of EU Environmental Law or Will It Just Wash Over?”, *European Law Reporter*, 2016, Nr. 2, 53.–66. lpp., it īpaši 60. lpp.

37 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433, 39. punkts).

saskaņā ar ŪPD 2. panta 19. punktā minēto definīciju, kas ir līdzīga šīs direktīvas 2. panta 17. punktā minētajai attiecībā uz virszemes ūdeņu stāvokli, gruntsūdeņu stāvoklis ir gruntsūdens objekta stāvokļa vispārīgs formulējums, ko nosaka pēc tā sliktākajiem kvantitatīvajiem rādītājiem un ķīmiskās kvalitātes rādītājiem.

58. Tādēļ, tāpat kā ŪPD 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā, arī šī 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktā vispārīgi ir paredzēts pienākums novērst gruntsūdeņu stāvokļa pasliktināšanos, neatsaucoties uz klasifikāciju, kas izriet no V pielikuma.

59. Otrkārt, ir taisnība, ka, ja virszemes ūdeņu stāvokļa novērtējums ir balstīts uz ekoloģiskā statusa pārbaudi, kas aptver piecas klases, gruntsūdeņu stāvokļa pārbaude ir balstīta uz kvantitatīvajiem rādītājiem un ķīmiskās kvalitātes rādītājiem, atsaucoties uz V pielikuma 2.1.2. un 2.3.2. tabulu³⁸.

60. Tomēr, kā nupat norādīju, nedz ŪPD 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā, nedz arī tās 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktā nav atsaucies uz V pielikumu. Šādos apstākļos, tāpat kā virszemes ūdens objekta “stāvokļa pasliktināšanās” jēdziena gadījumā, arī gruntsūdens objekta “stāvokļa pasliktināšanās” jēdziens ir uzskatāms par vispārīgas piemērojamības jēdzienu. Līdz ar to šajās tabulās noteiktās klases un nosacījumi, citējot Tiesu spriedumā *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland*, ir “tikai instruments, kas ierobežo dalībvalstu rīcības brīvību, tām nosakot kvalitātes elementus, kuri atspoguļo noteikta ūdens objekta reālo stāvokli”³⁹.

61. Treškārt, ir jāņem vērā arī ŪPD 4. panta 5. punkta c) apakšpunkts, kurā ir skaidri noteikts jebkādas turpmākas pasliktināšanās aizliegums attiecībā uz konkrētiem ūdens objektiem, kuriem dalībvalstis var censties sasniegt mazāk stingrus vides aizsardzības mērķus⁴⁰.

62. Šādos apstākļos, kā Tiesa to ir noteikusi attiecībā uz “ūdens objektiem” kopumā, jēdziens “pasliktināšanās” ir jāinterpretē atbilstoši kvalitātes elementam vai kādai vielai, tāpēc ka “pasliktināšanās aizliegums saglabā visu savu lietderīgo iedarbību, jo tajā tiek ietvertas jebkuras izmaiņas, kas var būt par šķērslī [ŪPD] galvenā mērķa sasniegšanai”⁴¹. Šai interpretācijai vēl jo vairāk būtu jādominē gruntsūdeņu objekta gadījumā, attiecībā uz kuru tiek izšķirts tikai “labs” vai “slikts” stāvoklis, savukārt attiecībā uz virszemes ūdeņiem pastāv piecas stāvokļa klases.

63. Turklāt Tiesa līdzīgi vispārīgi jau ir noteikusi, ka “attiecībā uz kritērijiem, kuri ļauj izdarīt secinājumu par ūdens masas stāvokļa pasliktināšanos, ir jāatgādina, ka no [ŪPD] 4. panta uzbūves, tostarp no tā 6. un 7. punkta, izriet, ka ūdens objekta stāvokļa pasliktināšanās, pat ja tai ir pagaidu raksturs, ir atļauta, vienīgi ievērojot stingrus nosacījumus. No tā izriet, ka sliksnim, kuru pārsniedzot tiek konstatēts pienākuma novērst ūdens objekta stāvokļa pasliktināšanos pārkāpums, ir jābūt zemam”⁴².

64. Šajā kontekstā jānorāda, ka saskaņā ar ŪPD 2. panta 25. punktu “labi gruntsūdeņu ķīmiskās kvalitātes rādītāji” ir gruntsūdens objekta ķīmiskās kvalitātes rādītāji, kuri atbilst *visiem V pielikuma 2.3.2. tabulā izklāstītajiem nosacījumiem*. Tas nozīmē, ka gruntsūdens objekta ķīmiskais sastāvs ir tāds, ka piesārņojošo vielu koncentrācija neuzrāda sālsūdens vai citu vielu intrūziju, nepārsniedz kvalitātes standartus un robežvērtības, kas ir noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2006/118/EK (2006. gada 12. decembris) par gruntsūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu un

38 Skat. Ūdens pamatdirektīvas 2. panta 25. un 28. punktu.

39 Spriedums, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433, 61. punkts).

40 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433, 64. punkts).

41 Spriedums, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433, 66. punkts).

42 Spriedums, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433, 67. punkts).

pasliktināšanos⁴³, un nav tāds, kas varētu nesasniegt [ŪPD] 4. pantā minētos mērķus ar šo objektu saistītiem virszemes ūdens objektiem, vai ka ievērojami varētu pasliktināties šādu objektu ekoloģiskā vai ķīmiskā kvalitāte, vai arī ka varētu rasties ievērojams kaitējums tām sauszemes ekosistēmām, kuras ir tieši atkarīgas no attiecīgā gruntsūdeņu objekta.

65. Tādēļ atbilstoši ŪPD 17. panta noteikumiem Direktīvas 2006/118 3. panta 1. punktā ir paredzēti kritēriji gruntsūdeņu ķīmiskās kvalitātes novērtēšanai. Saskaņā ar šo normu dalībvalstis izmanto I pielikumā minētos gruntsūdeņu kvalitātes standartus un robežvērtības, ko saskaņā ar II pielikuma A daļā izklāstīto procedūru dalībvalstis nosaka piesārņojošām vielām, piesārņojošu vielu grupām vai piesārņojuma rādītājiem, kuri ir identificēti kā tādi, kuru dēļ gruntsūdeņu objekti vai objektu grupas, ņemot vērā vismaz II pielikumā B daļā iekļauto sarakstu, var tikt raksturoti kā riska objekti vai grupas.

66. Šādos apstākļos man šķiet, ka Ūdens pamatdirektīvas 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktā minētais jēdziens “gruntsūdeņu objekta stāvokļa pasliktināšanās” ir jāinterpretē tādējādi, ka gruntsūdeņu objekta ķīmiskais stāvoklis ir pasliktinājies, ja projekta dēļ vides kvalitātes standarts Direktīvas 2006/118 I pielikuma izpratnē vai dalībvalsts noteiktā robežvērtība šīs direktīvas II pielikuma izpratnē ir pārsniegta attiecībā uz vismaz vienu piesārņojošo vielu vai arī ja nav ievēroti citi nosacījumi, kas paredzēti ŪPD V pielikuma 2.3.2. tabulā. Tomēr, ja gruntsūdens objekts jau ir zemākajā klasē Ūdens pamatdirektīvas V pielikuma izpratnē, tad jebkāds tālāks piesārņojošās vielas koncentrācijas pieaugums, kas pārsniedz vides kvalitātes standartu vai dalībvalsts noteikto robežvērtību, obligāti ir uzskatāms par pasliktināšanos. Šajā gadījumā citas piesārņojošās vielas koncentrācijas pieaugums, ja tas pārsniedz vides kvalitātes standartu vai dalībvalsts noteikto robežvērtību, arī ir pasliktināšanās.

67. Patiešām, ja nelabvēlīgas izmaiņas attiecībā uz kādu no tāda gruntsūdens objekta stāvokļa parametriem, kas ir klasificēts kā zemas kvalitātes, nevarētu tikt kvalificētas kā pasliktināšanās, tas nozīmētu, ka tiktu pieļauta tālāka gruntsūdeņu stāvokļa pasliktināšanās un ka uz zemākas klases ūdeņiem netiktu attiecināts pienākums novērst to stāvokļa pasliktināšanos. Tā kā gruntsūdeņu objekta klasifikāciju nosaka sliktākais no piemērojamiem parametriem, visas pārējās vērtības arī varētu tikt pazeminātas, tam neradot juridiskas sekas. Līdz ar to tas novestu pie tādu projektu apstiprināšanas, kas būtu pretrunā ŪPD paredzētajam pienākumam novērst pasliktināšanos un uzlabot ūdens resursu stāvokli, un tādējādi atņemt Ūdens pamatdirektīvai lietderīgo iedarbību⁴⁴.

D. Par ceturto jautājumu

68. Ar savu ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai ŪPD 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka visi projekta skartās sabiedrības daļas locekļi, kas apgalvo, ka ar projekta apstiprināšanu ir pārkāptas viņu tiesības, ir arī tiesīgi celt prasības tiesā par ūdens resursu tiesību aktos paredzētā pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu un ūdens kvalitātes uzlabošanas pienākuma neizpildi. Pakārtoti iesniedzējtiesa jautā, vai minētais ŪPD pants ir jāinterpretē tādējādi, ka prasītāji, kuriem ir privātai ūdensapgādei ierīkotas akas plānota ceļa ģeogrāfiskā tuvumā, katrā ziņā ir tiesīgi celt prasības tiesā par ūdens resursu tiesību aktos paredzētā pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu un uzlabošanas pienākuma neizpildi.

69. Nevar apstrīdēt, ka ŪPD 4. pants tādējādi ir saistīts ar tāda galvenā mērķa īstenošanu, uz kuru ir vērsti saskaņā ar šo direktīvu veiktie pasākumi, kuri, kā tas izriet no tās 1. panta, skatot to kopsakarā ar minētās direktīvas 11., 19. un 27. apsvērumu, nozīmē nodrošināt vides aizsardzību un, it īpaši, saglabāt un uzlabot Savienības ūdens vides kvalitāti⁴⁵.

43 OV 2006, L 372, 19. lpp.

44 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433, 63. punkts).

45 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 20. decembris, *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation* (C-664/15, EU:C:2017:987, 33. punkts).

70. Šādos apstākļos Tiesa jau ir atzinusi, ka, “principā izslēdzot, ka skartās personas var atsaukties uz direktīvā noteiktajiem pienākumiem, netiktu ievērots direktīvas saistošais spēks, kas tai ir piešķirts LESD 288. pantā. [ŪPD] lietderīgā iedarbība, kā arī tās vides aizsardzības mērķis [...] prasa, lai privātpersonas vai attiecīgā gadījumā pienācīgi izveidota vides aizsardzības organizācija tiesā varētu uz to atsaukties un valsts tiesas varētu ņemt vērā šo direktīvu kā Savienības tiesību elementu, lai tostarp pārbaudītu, vai valsts iestāde, kura ir izsniegusi atļauju saistībā ar projektu, kas var ietekmēt ūdens stāvokli, ir ievērojusi tai minētās direktīvas 4. pantā uztiktos pienākumus, it īpaši pienākumu novērst ūdens stāvokļa pasliktināšanos, un līdz ar to nav pārkāpusi šajā tiesību normā kompetentajām valsts iestādēm noteiktās rīcības brīvības robežas”⁴⁶.

71. Šis apsvēruma it īpaši ir attiecināms uz direktīvām, ar kurām ir iecerēts aizsargāt sabiedrības veselību⁴⁷. Šāds ir Ūdens pamatdirektīvas mērķis, jo laba ūdens kvalitāte ir būtiska vispārējai publiskās ūdensapgādes sistēmai⁴⁸.

72. Šajā kontekstā ir jāatgādina, ka, “ja dalībvalstis nosaka pārbaudes tiesā procesuālos noteikumus, kuru mērķis ir nodrošināt [ŪPD] paredzētās tiesības, dalībvalstīm ir jāgarantē tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu, kas ir paredzētas Hartas 47. pantā un ir efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principa atkārtots apstiprinājums, ievērošana”⁴⁹.

73. Tāpēc savā analizē par iesniedzējtiesas pirmo jautājumu es centos pierādīt, ka, lai arī dalībvalstīm ir ievērojama rīcības brīvība noteikt gan to, kas ir “pamatota interese, lai celtu prasību”, gan to, kas ir “tiesību aizskārums”, IVN direktīvas 11. panta normas par sabiedrības locekļu, uz kuriem attiecas šīs direktīvas piemērošanas jomā ietilpstošie lēmumi, darbības vai bezdarbība, tiesībām celt prasību nevar tikt interpretētas šauri⁵⁰. IVN direktīvas 11. panta 3. punktā un Orhūsas konvencijas 9. panta 2. punkta otrajā daļā ir apstiprināts, ka minēto dalībvalstu rīcības brīvību ierobežo pienākums ievērot mērķi attiecīgajai sabiedrības daļai nodrošināt plašu pieejamību tiesai⁵¹.

74. Šajā kontekstā Tiesa nesen ir nospriedusi, ka *vismaz* fiziskām vai juridiskām personām, kuras *tieši skar* direktīvas noteikumu pārkāpums, ir jāspēj pieprasīt no kompetentajām iestādēm, ja nepieciešams – tiesas ceļā, attiecīgo pienākumu [tādu kā ŪPD 4. pantā noteiktie pienākumi] izpildi⁵². Tomēr, tā kā šis nosacījums par “tiešu ietekmi” ierobežo arī pieejamību tiesai, tas ir jāinterpretē šauri. Jānorāda, ka Tiesa nav noteikusi, ka konkrēts, neizbēgams veselības apdraudējums būtu šādu prasību celšanas priekšnoteikums⁵³.

46 Spriedums, 2017. gada 20. decembris, *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation* (C-664/15, EU:C:2017:987, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

47 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 25. jūlijs, *Janecek* (C-237/07, EU:C:2008:447, 37. punkts); 2011. gada 26. maijs, *Stichting Natuur en Milieu* u.c. (no C-165/09 līdz C-167/09, EU:C:2011:348, 94. punkts), un 2014. gada 19. novembris, *ClientEarth* (C-404/13, EU:C:2014:2382, 55. punkts).

48 Skat. ŪPD 24. apsvērumu, saskaņā ar kuru “laba ūdens kvalitāte palīdzēs nodrošināt dzeramā ūdens piegādi iedzīvotājiem.” Skat. arī ŪPD 1. panta d) punktu, saskaņā ar kuru direktīva nodrošina pakāpenisku gruntsūdeņu piesārņojuma samazināšanos un novērš to turpmāku piesārņojumu, – tas šīs direktīvas 2. panta 33. punktā ir definēts kā “cilvēku darbības izraisīta vielu vai siltuma tieša vai netieša novadīšana gaisā, ūdenī vai zemē, kas var kaitīgi ietekmēt cilvēku veselību [...]”.

49 Spriedums, 2017. gada 20. decembris, *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation* (C-664/15, EU:C:2017:987, 87. punkts).

50 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. aprīlis, *Gruber* (C-570/13, EU:C:2015:231, 38. un 40. punkts).

51 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. aprīlis, *Gruber* (C-570/13, EU:C:2015:231, 39. punkts).

52 Spriedums, 2019. gada 3. oktobris, *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland* u.c. (C-197/18, EU:C:2019:824, 32. punkts). Mans izcēlums.

53 Šajā nozīmē skat. ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumus lietā *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland* u.c. (C-197/18, EU:C:2019:274, 54. punkts).

75. Tādēļ es uzskatu, ka tādos apstākļos kā pamatlietā prasītājus, kuriem ir privātai ūdensapgādei ierīkotas akas plānota ceļa ģeogrāfiskā tuvumā, nepārprotami tieši skar attiecīgo ūdensteču ūdens kvalitātes pasliktināšanās draudi un tādējādi tie var pamatoties uz ŪPD 4. pantu. Savukārt, ja attiecīgajam projektam varētu būt ietekme uz ūdeni, ko patērē personas, kas izmanto publisko ūdensapgādes tīklu, vai ja projekts šīs personas īpaši ietekmē citā veidā, man šķiet, ka arī viņi tiek skarti pietiekami, lai, pamatojoties uz ŪPD 4. pantu, tiem būtu ļauts celt prasību par ūdens stāvokļa pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu.

76. Lidz ar to, ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es secinu, ka ŪPD 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka personas, kurām ir privātai ūdensapgādei ierīkotas akas vai kuras izmanto publisko ūdensapgādes tīklu, ko varētu skart attiecīgais projekts, vai arī kuras šis projekts īpaši skar citā veidā, ir tieši pakļautas attiecīgo ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanās riskam un tādējādi tās var pamatoties uz ŪPD 4. pantu, lai tiesā celtu prasību par ūdens stāvokļa pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu.

VI. Secinājumi

77. Lidz ar to es ierosīnu Tiesai uz *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa, Vācija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu 11. panta 1. punkta b) apakšpunktam nav pretrunā valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru prasītājs, kurš nav atzīta vides aizsardzības apvienība, tāda lēmuma, darbības vai bezdarbības, kas ietilpst direktīvas piemērošanas jomā, atcelšanu procesuāla pārkāpuma dēļ var prasīt tikai tad, ja viņš pierāda, ka viņam pašam ir liegta vismaz viena no šajā direktīvā, it īpaši tās 6. pantā, paredzētajām garantijām. Tomēr ar Direktīvas 2011/92 11. panta 1. punkta b) apakšpunktu netiek pieļauta tāda valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru direktīvā paredzētās procesuālās garantijas netiek uzskatītas par būtiskām personas tiesībām, un tādēļ personas tiesības lūgt atcelt lēmumu, darbību vai bezdarbību, kas ietilpst direktīvas piemērošanas jomā, ir atkarīgas no nosacījuma, ka tai ir bijušas liegtas tiesības piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā.
- 2) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā, 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i)–iii) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajos ir ietverts ne tikai materiāltiesisks izvērtēšanas kritērijs, bet arī ir paredzēts, ka novērtējums saistībā ar virszemes ūdeņu objektu pasliktināšanās aizliegumu ir veicams, pirms tiek pieņemts projekta apstiprināšanas lēmums, neatkarīgi no tāda dokumenta sagatavošanas datuma vai sarežģītības, kas ir nozīmīgs šādai pārbaudei.
- 3) Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktā minētais jēdziens “gruntsūdeņu objekta stāvokļa pasliktināšanās” ir jāinterpretē tādējādi, ka gruntsūdens objekta ķīmiskais stāvoklis ir pasliktinājies, ja projekta dēļ vides kvalitātes standarts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/118/EK (2006. gada 12. decembris) par gruntsūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu un pasliktināšanos I pielikuma izpratnē vai dalībvalsts noteiktā robežvērtība šīs direktīvas II pielikuma izpratnē ir pārsniegta attiecībā uz vismaz vienu piesārņojošo vielu vai arī ja nav ievēroti citi nosacījumi, kas paredzēti Direktīvas 2000/60 V pielikuma 2.3.2. tabulā. Tomēr, ja gruntsūdens objekts jau ir zemākajā klasē Direktīvas 2000/60 V pielikuma izpratnē, tad jebkāds tālāks piesārņojošās vielas koncentrācijas pieaugums, kas pārsniedz vides kvalitātes standartu vai dalībvalsts noteikto robežvērtību, obligāti ir uzskatāms par pasliktināšanos. Šajā gadījumā citas piesārņojošās vielas koncentrācijas pieaugums arī ir pasliktināšanās, ja tas pārsniedz vides kvalitātes standartu vai dalībvalsts noteikto robežvērtību, arī ir pasliktināšanās.

- 4) Direktīvas 2000/60 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka personas, kurām ir privātai ūdensapgādei ierīkotas akas vai kuras izmanto publisko ūdensapgādes tīklu, ko varētu skart attiecīgais projekts, vai arī kuras šis projekts īpaši skar citā veidā, ir tieši pakļautas attiecīgo ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanās riskam un tādējādi tās var pamatoties uz Direktīvas 2000/60 4. pantu, lai tiesā celtu prasību par ūdens stāvokļa pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu.